

Memo

AAN SBB
VAN Jan de Kok
KENMERK JK/2020/0337
DATUM 21 juli 2020
ONDERWERP KOW 2021: doorrekening effecten coronacrisis in vraagzijde methodiek

Aanleiding

Om prognoses te kunnen maken van het aantal vacatures op mbo niveau (per kwalificatie, voor banen van minstens 12 uur per week, geschikt voor schoolverlaters), begint de KOW methodiek met het bepalen van de huidige vraag. Vervolgens bepalen we, per kwalificatie en per jaar, in welke mate de huidige vraag zal toe- of afnemen. We doen dit op basis van drie verschillende groeifactoren. Twee van deze groeifactoren zijn gebaseerd op onderliggende modellen die door Panteia zijn ontwikkeld¹:

- De verwachte groei van het totaal *aantal* vacatures (per jaar, per sector). Deze groeifactor berekenen we via het vacaturemodel, dat op zijn beurt gebruik maakt van prognoses van het PRISMA model. De huidige coronacrisis zal naar verwachting een sterke invloed hebben op de economische ontwikkeling voor de komende jaren, en daarmee ook op de verwachte groei van het totaal aantal vacatures.
- De verwachte ontwikkeling van het *aandeel* vacatures op MBO niveau. Hiervoor is dit jaar een nieuw model ontwikkeld, het mbo-aandeelmodel.

In deze memo leggen we uit hoe we dit jaar in PRISMA, het vacaturemodel en het mbo-aandeelmodel rekening houden met de gevolgen van de coronacrisis.

PRISMA: doorrekening juni-raming CPB

PRISMA kent gedragsvergelijkingen, maar is primair een verdeelmodel. Met dit model maken we op zeer gedetailleerd niveau (er worden 63 sectoren onderscheiden) prognoses van de economische ontwikkeling per sector. De macro-economische ontwikkeling, zoals bijvoorbeeld geraamd door CPB, beschouwen we hierbij als gegeven. De kernvariabelen op sectorniveau zijn: afzet, bruto productie, verbruik van intermediaire goederen en diensten (en dus toegevoegde waarde), loonkosten en winstgevendheid. Verder maken we vooruitberekeningen van investeringen en werkgelegenheid.

We hebben PRISMA gebruikt om de juni-raming van CPB voor de jaren 2020 en 2021 door te rekenen². Voor de jaren daarna (2022 t/m 2025) gebruiken we de uitgangspunten van de middellangetermijn-ramingen volgens het CEP van maart 2020. Op deze manier kunnen we de meest recente ramingen van het CPB over de macro-economische gevolgen van de corona-pandemie vertalen naar afzonderlijke sectoren (en regio's).

De door het CPB verwachte daling van de afzet en bruto productie werkt in alle sectoren door (maar de mate waarin dat gebeurt, kan per sector verschillen). Omdat de CPB ramingen geen uitspraken over afzonderlijke sectoren doen, zijn ze niet geschikt om de impact van de lockdown in het voorjaar van 2020 te modelleren (deze impact was namelijk per sector verschillend). We hebben daarom een separate inschatting gemaakt van de impact van de lockdown in onder meer horeca, en de kunst-,

¹ De derde groeifactor is een relatieve factor, die weergeeft in welke mate de prognoses voor sommige kwalificaties positiever of negatiever zijn dan voor andere kwalificaties. Deze groeifactor baseren we normaal gesproken op de uitkomsten van de enquête onder leerbedrijven. Omdat deze enquête dit jaar niet gehouden wordt, gaan we dit jaar – noodgedwongen – uit van de resultaten van vorig jaar.

² We hebben de basisraming als uitgangspunt genomen. Voor deze basisraming heeft CPB kerngegevens gepubliceerd over o.a. de ontwikkeling van de internationale economie, economische groei, in- en uitvoer en werkgelegenheid.

cultuur- en recreatiesector. Daarbij hebben we ook gebruik gemaakt van inzichten van onder meer de OECD.

De initiële gevolgen van de coronacrisis voor een specifieke sector zullen in meer of mindere mate op andere sectoren van invloed zijn. Dit is mogelijk omdat PRISMA rond een input-output tabel van de Nederlandse economie is gemodelleerd. Dit zorgt ervoor dat ontwikkelingen in een bepaalde sector ook toeleverende sectoren beïnvloeden. De lockdown in de horeca zorgt zo bijvoorbeeld voor een daling van de vraag naar producten uit de voedings- en genotmiddelenindustrie.

Als laatste stap beoordelen we elk jaar de uitkomsten van PRISMA³, en dan vooral de prognoses over de werkgelegenheid per sector. Elk jaar passen we voor sommige sectoren de prognoses iets aan, als de uitkomsten te veel afwijken van wij realistisch vinden. Dat hebben we ook in het voorjaar van 2020 gedaan. De belangrijkste wijzigingen die we dit voorjaar hebben gemaakt, hebben betrekking op de sectoren die het meest last van de lockdown hadden (horeca, cultuur, sport en recreatie en overige diensten). We hebben ook prognoses over de werkgelegenheid aangepast, om rekening te houden met de effecten van overheidsmaatregelen zoals de NOW-uitkeringen.

Vacaturemodel: parameters geactualiseerd

Het vacaturemodel beschrijft in welke mate de vacaturegraad per sector samenhangt met de groei van de toegevoegde waarde (zowel per sector als op macroniveau), de uitstroom van werknemers (per sector) en het aandeel 55plussers (per sector). Op basis van deze relatie maken we prognoses van de vacaturegraad en het totaal aantal externe vacatures (per sector) voor de komende paar jaar. Aan de opzet van dit model hebben we niets veranderd. Wel hebben we de parameters van dit model (die de sterkte van deze relaties weergeven) dit voorjaar opnieuw geschat, op basis van de meest recente gegevens. Deze resultaten laten zien dat de algemene economische groei voor alle sectoren positief samenhangt met de economische groei. Dit betekent dat een economische krimp (zoals die voor 2020 wordt verwacht) voor alle sectoren een negatieve invloed heeft op de ontwikkeling van het totaal aantal vacatures.

Aandeel vacatures op mbo niveau: rekening houden met conjunctuur

Op basis van Jobfeedbestanden weten we per sector voor meerdere jaren wat het aandeel vacatures op mbo niveau is. Deze tijdreeksen gebruiken we om (per sector) prognoses te maken van het aandeel vacatures op mbo-niveau voor de komende jaren. Tot nu toe hielden we bij het bepalen van deze trends geen rekening met de conjuncturele ontwikkelingen. Als reactie op de coronacrisis hebben we besloten om dat vanaf dit jaar wel te doen: als blijkt dat het aandeel vacatures op mbo-niveau enigszins samenhangt met de economische conjunctuur, dan is het juist nu belangrijk om daar rekening mee te houden.

We hebben daarom in het voorjaar van 2020 het mbo-aandeelmodel ontwikkeld. Met dit model kunnen we trendmatige ontwikkelingen per sector schatten, rekening houdend met de economische conjunctuur. De resultaten van onze analyses laten zien dat er een kleine positieve relatie is tussen de economische groei en het aandeel vacatures op mbo niveau⁴. Bij de huidige verwachte krimp van de economie, zal het aandeel vacatures op mbo niveau dit jaar met 5% dalen.

Deze uitkomst komt goed overeen met een eerste analyse op basis van kwartaalbestanden van Jobfeed. We hebben Jobfeedbestanden van drie verschillende kwartalen (2020Q2, 2020Q1 en 2019Q2) met elkaar vergeleken. Voor elk van deze kwartalen hebben we per sector het aandeel vacatures op mbo niveau

³ Dit wordt door twee sectorexperts van Panteia gedaan.

⁴ Deze relatie is voor alle sectoren hetzelfde geschat – we hebben niet genoeg gegevens om deze relatie op een betrouwbare manier voor elke sector apart te schatten.

DATUM 21 juli 2020
KENMERK JK/2020/0337
PAGINA 3 van 3

bepaald. Het (ongewogen) gemiddelde aandeel vacatures op mbo niveau in 2020Q2 is 4% lager dan in 2020Q1 en 6% lager dan in 2019Q2. Deze cijfers komen goed overeen met de daling van 5% die het mbo-aandeelmodel voor 2020 (t.o.v. 2019) voorspelt.